

سند تحول آموزش و پرورش در کش و قوس اجرا

سند تحول آموزش و پرورش در حالی ششمین سال را سپری می‌کند که هنوز چه در محتوای آموزشی و چه در ساختار نظام آموزش نتوانسته به تحول و منویات طراحان آن تحقق ببخشد، به طوری که رهبر معظم انقلاب نیز به تازگی پیگیر بررسی علل عدم اجرای کامل آن شده‌اند.

سند تحول آموزش و پرورش در حالی ششمین سال را سپری می‌کند که هنوز چه در محتوای آموزشی و چه در ساختار نظام آموزش نتوانسته به تحول و منویات طراحان آن تحقق ببخشد، به طوری که رهبر معظم انقلاب نیز به تازگی پیگیر بررسی علل عدم اجرای کامل آن شده‌اند.

تکیه بر محفوظات و حافظه‌محوری، فضای سردی در مدارس ایجاد کرده، دانش‌آموزان حتی زمانی که با کارنامه خوب فارغ‌التحصیل می‌شوند در حل بدهی‌ترین مسائل خود عاجزند، وزارتخانه به روش 30 سال قبل اداره می‌شود، لازمه تحول، جرأت روبه‌رو شدن با مباحث جدید است و افراد محافظه‌کار نمی‌توانند این تحول را مدیریت کنند؛ اینها همه حرف‌های وزیر آموزش و پرورش است، جملاتی مانده در گلو همانند یک بغض که سرانجام می‌ترکد.

حالا سند تحولی که نحوه اجرای آن همواره در مظان نقد تند و تیز منتقدان بود، زیر تیغ انتقاد شخص اول آموزش و پرورش نیز هست.

مجلس خوشبین است

اجرای محافظه‌کارانه سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، مدیران محافظه‌کار که جرات ایجاد تحول را نداشته‌اند و نظام تعلیم و تربیتی که چیزی جز محفوظات به محصلان نداده‌اند، برای به چالش کشیده شدن یک وزارتخانه عریض و طویل، کافی است.

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، اما سال 90 تصویب و بعد از تأیید رهبری رونمایی شد تا دیگر این حرف‌ها نباشد، نه این‌که پس از شش سال و پس از شنیده نشدن نقد منتقدان دوباره از تحول در اجرای سند تحول بحث شود.

اما اکنون چنین شده است و وزیر تازه‌نفس آموزش و پرورش قول داده که همه غلط‌های گذشته را تصحیح کند. حمیدرضا حاجی‌بابایی، وزیر اسبق آموزش و پرورش که سند تحول در زمان وزارت او تصویب شد نیز به تصحیح اشتباهات گذشته خوشبین است، او این خوشبینی را دیروز در گفت‌وگو با جام‌جم ابراز کرد و گفت در دیدارهایی که با محمد بطحایی داشته‌اند؛ تأکید او بر جبران کاستی‌های گذشته بوده است و مجلسیانی که به او اعتماد کرده‌اند، این قولش را به فال‌نیک می‌گیرند.

اما آنچه را که بطحایی در گفت‌وگو با نمایندگان بر آن دست گذاشته، حاجی‌بابایی این چنین روایت می‌کند: اجرای تام و تمام سند تحول بنیادین، ارتقای دانشگاه فرهنگیان، افزایش شأن و منزلت معلمان، بهبود معیشت آنها و اجرای نظام رتبه‌بندی معلمان آن‌گونه که مدنظر سند تحول بنیادین است.

10 تذکر و یک بی‌اعتقادی

هنوز چهار ماه نگذشته که معلمان و فرهنگیان در هفته گرامیداشت مقام معلم به دیدار رهبری رفتند و در آنجا ده تذکر را شنیدند که از استفاده از نظرات شهید مطهری در امور آموزش و پرورش شروع می‌شد و به غلط بودن پذیرش سند 2030 یونسکو ختم می‌گردد. ایشان از حفظ حرمت معلمان می‌گفتند و از سرمایه‌گذاری در دانشگاه فرهنگیان و تربیت نسل با ایمان در آموزش و پرورش. شاه‌زاده‌زاده‌ها بیت سخنان آن روز ایشان که به دل منتقدان، بسیار نشست تأکید بر جدی گرفتن سند تحول بنیادین بود؛ تأکیدی که شاید جرأت امروز برای به نقد کشیدن نحوه اجرای سند تحول از آن می‌آید.

محمد بطحایی می‌گوید: این سند تاکنون محافظه‌کارانه اجرا شده، اما حمیدرضا حاجی‌بابایی در

گفت‌وگو با ما تفسیر می‌کند که این سند نه حتی محافظه‌کارانه که اصلاً اجرا نشده چون برخی دوستان اساساً به آن اعتقاد نداشتند و تحت عناوین مختلف از آن طفره می‌رفتند.

او معتقد است آنها طفره می‌رفتند، چون مدافع اجرای سند 2030 بودند و اعتقادی به سند تحول نداشتند؛ چراکه اگر اعتقادی می‌بود بسیاری از مجتمع‌های روستایی یا مدارس قرآنی در کشور تعطیل نمی‌شد و آموزش و پرورش، خصوصی‌سازی را تجربه نمی‌کرد.

این حرف‌ها، عجیب‌آشناست. در حافظه تاریخی‌مان که جست‌وجو کنیم اسفندپار چهاربند، رئیس مرکز برنامه‌ریزی نیروی انسانی وزارت آموزش و پرورش در گفت‌وگوی مردادی‌اش با ایسنا از چهار چالش بر سر اجرای سند تحول گفته بود که نخستین چالش «گفتمان‌سازی» بود.

چالش گفتمان‌سازی به تعبیر او این است که اجرای سند تحول در میان مسئولان و در دل حاکمیت باید پذیرفته شود، آنچنان که همه‌انگیزی که آن را قبول می‌کنند، پیامدهایش را نیز به جان بخرند، اما وقتی چهاربند از چالش در این حوزه حرف می‌زند؛ یعنی کسان زیادی از دل و جان سند تحول را نپذیرفته‌اند.

اما این تنها مشکلی نیست که سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با آن دست و پنجه نرم می‌کند که چهاربند گفته بود «اگر در کشور پنج نفر را پیدا کردید که مبانی برنامه‌ریزی نیروی انسانی را بدانند به ما معرفی کنید».

این جمله برای کسانی که مسلط به حوزه‌اند معنی ویژه‌ای دارد؛ جمله‌ای که دارد با زبان بی‌زبانی می‌گوید ایجاد تحول و متحول کردن نظام تعلیم و تربیت نیازمند برنامه‌ریزی کارآمد است که در کشور حتی به پنج نفر هم نمی‌رسند. این گفته مشابه آن چیزی است که حاجی‌بابایی به ما می‌گوید و تأکید می‌کند اگر نتوانیم نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش را بخوبی تربیت کنیم، به تعبیر او اگر نتوانیم آنها را به قله برسانیم هیچ دانش‌آموزی نیز به قله نخواهد رسید.

این همان مرگ سند تحول بنیادین است که باید از آن ترسید؛ سندی که در صفحات نخستین آن بیانات رهبر انقلاب نقش بسته است: «آموزش و پرورش باید از روزمرگی خارج شود. ما در آموزش و پرورش احتیاج به تحول داریم. آموزش و پرورش کنونی ما ساخته و پرداخته فکر و برنامه و فلسفه ما نیست».

مریم خباز

جامعه